

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

Віктор КОВАЛЬОВ

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради ДДМА
від 26 вересня 2024 р. № 2

Введено в дію наказом
№ 38 від 08.10.2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВІДКРИТУ НАУКУ В ДОНБАСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ МАШИНОБУДІВНІЙ АКАДЕМІЇ

Відкрита наука відіграє важливу роль для забезпечення відкритого доступу до наукової інформації, програмного забезпечення, алгоритмів і наукових робочих процесів, швидкого обміну знаннями та співпраці між науковцями в подоланні глобальних викликів і надає прискорення обміну науковими знаннями задля одержання вагомих результатів.

1 Загальні положення

Це Положення про відкриту науку (далі Положення) в Донбаській державній машинобудівній академії (далі ДДМА або Академія) регулює відносини щодо відкритого доступу до наукових публікацій, дослідницьких даних, препринтів, що створюються в ДДМА, а також порядок взаємодії суб'єктів відкритої науки й елементів інфраструктури відкритої науки Академії.

Положення спрямовано на забезпечення реалізації заходів, передбачених Концепцією реалізації європейських принципів відкритої науки в Академії на 2024 – 2030 роки, затверджено вченою радою ДДМА від 26.09.2024, протокол № 2.

Положення розроблено з урахуванням законів України «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про доступ до публічної інформації», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», «Про цифровий контент та цифрові послуги», «Про захист персональних даних», «Про авторське право і суміжні права» та інших законодавчих актів.

Положення базується на принципах відкритої науки та відкритого доступу, визначених: Рекомендацією ЮНЕСКО щодо відкритої науки 2021 р., Рекомендацією Комісії (ЄС) 2018/790 від 25.04.2018 щодо доступу до наукової інформації та її збереження, Директивою (ЄС) 2019/1024 Європейського Парламенту та Ради від 20.06.2019 щодо відкритих даних та повторного використання інформації державного сектору, Регламентом (ЄС) 2021/695 Європейського Парламенту та Ради від 28.04.2021 про заснування Рамкової програми досліджень та інновацій «Горизонт Європа», що визначає правила щодо її участі та розповсюдження, а також про скасування Регламентів (ЄС) № 1290/2013 та (ЄС) №1291/2013, Модельною грантовою угодою Рамкової програми Горизонт Європа та іншими документами установ ЄС.

Основними компонентами відкритої науки для ДДМА визначено наступні:

- відкритий доступ до наукових праць;
- відкритий доступ до дослідницької інфраструктури;
- популяризація науки та формування компетентності з відкритої науки;
- дослідницька відповідальність та доброчесність;
- оцінювання результатів наукових досліджень.

Таким чином реалізація Положення спрямоване на освітню та науково-дослідну, інноваційну діяльність, на всіх наукових, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти Академії та на результати їх фундаментальних і прикладних наукових досліджень, що сприятиме покращенню використанню та обміну ресурсами, підвищенню прозорості результатів наукових досліджень, прискоренню переходу від досліджень до інновацій та залученню громадян до науково-дослідної та інноваційної діяльності.

2 Визначення

FAIR принципи – принципи, які забезпечують відшукуваність (Findable), доступність (Accessible), сумісність (Interoperable) та повторне використання (Reusable) даних досліджень.

Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.

База даних (компіляція даних) — сукупність творів, даних або будь-якої іншої інформації у довільній формі, що розташовані у систематизованому або упорядкованому вигляді, що можуть бути доступні за допомогою спеціальної пошукової системи та/або на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів (ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Відкрита наука — відповідно до Рекомендації ЮНЕСКО щодо відкритої науки 2021 р., це поєднання різноманітних принципів, правил і засобів, спрямованих на те, щоб наукові знання, викладені різними мовами, були загальнодоступними та придатними для повторного використання, відтворення і перевірки з метою розширення співпраці й обміну інформацією на благо науки і суспільства, а також для трансформації процесів створення, оцінювання і поширення наукових знань для усього суспільства й поза межами наукової спільноти.

Відкритий доступ — надання онлайн-доступу до наукових публікацій, препринтів, дослідницьких даних користувачам із можливістю їх використання згідно з умовами ліцензій відкритого доступу.

Відкриті дослідницькі дані — в цілях цього Положення — дослідницькі дані, що відповідають принципам FAIR, які оприлюднено для відкритого доступу у порядку, визначеному цим Положенням.

Відкриті освітні ресурси – дидактичні, навчальні та дослідницькі матеріали на будь-яких носіях (цифрових чи інших), що перебувають у суспільному надбанні або видані за ліцензією відкритого доступу, яка надає третім особам дозвіл на безкоштовний доступ, використання, адаптацію, розповсюдження матеріалу без обмежень або з незначними обмеженнями.

Дані досліджень – будь-яка інформація, що була зібрана та/або одержана в процесі наукових досліджень з метою створення наукового результату.

Договір приєднання — договір, умови якого встановлені однією зі сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може бути укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. Друга сторона не може запропонувати свої умови договору (ст. 634 ЦК України).

Інформація з обмеженим доступом — конфіденційна інформація, таємна та службова інформація (ст. 21 Закону України «Про інформацію», ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»), що включає державну таємницю, комерційну таємницю, ноу-хау тощо.

Інтерактивне надання доступу — поширення твору, дослідницьких даних в мережі Інтернет або інших інтерактивних мережах таким чином, щоб користувачі мали змогу отримати доступ до зазначених об'єктів з місця та у час, обрані ними індивідуально (з врахуванням ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та ст. 8 Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право).

Ліцензія — односторонній правочин — дозвіл на використання певного об'єкта цивільних прав (інформація, твір тощо).

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності — вид правочину щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності — дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (зокрема, наукової публікації), що надається іншій особі (ліцензіату) в певній обмеженій сфері.

Ліцензія публічна на використання твору — ліцензія на використання твору, що надається суб'єктом авторського права на визначених ним умовах. Особа, яка використовує твір на основі публічної ліцензії, зобов'язана дотримуватись визначених суб'єктом авторського права умов, на яких її було видано. Така ліцензія може мати також назву Ліцензія відкритого доступу на використання твору.

Ліцензія відкритого доступу – це дозвіл правовласника здійснювати використання його твору або даних досліджень іншими особами за певних умов.

Ліцензії Creative Commons — ліцензії відкритого доступу, розроблені міжнародною некомерційною організацією Creative Commons, що застосовуються у міжнародній практиці при наданні доступу до наукових публікацій, препринтів, дослідницьких даних, метаданих (About CC Licenses. Creative Commons. URL: <https://creativecommons.org/about/cclicenses/>).

Найбільш поширеною ліцензією відкритого доступу є Creative Commons (далі – CC). CC дозволяє автору або творцю даних встановити умови повторного використання або поширення твору або даних досліджень іншими особами.

До CC можуть входити наступні умови:

– CC BY – дозволяє поширювати та використовувати твір або дані досліджень з обов'язковим посиланням на автора або творця даних;

– CC BY-SA – дозволяє поширювати або змінювати оригінальний твір, дані досліджень на умовах вихідної ліцензії;

– CC BY-NC – дозволяє повторно поширювати та використовувати твір або дані досліджень в некомерційних цілях.

– CC BY-ND – дозволяє поширювати та використовувати твір, дані досліджень без будь-яких змін.

Метадані — («дані про дані») – детальний опис атрибутів (характеристик) документу/ів (файлу/ів даних).

Науковий результат — нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо. **Наукова публікація** — твір (стаття, тези, доповіді, матеріали наукових заходів) наукового характеру, що пройшов наукове рецензування та затвердження до друку вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою НУ або ЗВО та редакційно-видавниче опрацювання, містить результати наукової, науково-технічної діяльності.

Об'єкт права інтелектуальної власності (ОІВ) — літературні та художні твори, комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), виконання, фонограми, відеограми, програми організацій мовлення, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування напівпровідникових виробів, ноу-хау, комерційна таємниця, конфіденційна інформація, службовий об'єкт, знак для товарів та послуг.

План управління даними — документ, який описує етапи управління даними досліджень впродовж усього їх життєвого циклу: планування, збір або отримання, аналіз, публікацію та архівування.

Посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований у творі або наборі даних інший твір або набір даних.

Право доступу до даних досліджень – дозвіл або заборона здійснення певного типу доступу до даних досліджень, а саме:

– дані у відкритому доступі;

– дані вільно доступні шляхом прямого завантаження з загальнодоступного веб-ресурсу;

– доступ до даних обмежено – доступ до даних досліджень можливий за запитом або з плином певного періоду часу.

Похідний твір — результат творчої переробки іншого твору без завдання шкоди його охороні чи його творчий переклад на іншу мову (ст. 17 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Препринт — твір наукового характеру, що містить результати наукової, науково-технічної діяльності, який не пройшов процедури наукового рецензування та редакційно-

видавничого опрацювання і оприлюднений в Архіві препринтів Академії або іншому інформаційному ресурсі відкритого доступу.

Рукопис твору — рукопис наукового характеру у письмовій, електронній (цифровій) формі, який у вигляді наукової публікації, препринту передбачено подати для оприлюднення в науковому виданні або в Архіві препринтів Академії, іншому інформаційному ресурсі відкритого доступу, що не пройшов процедури наукового рецензування та редакційно-видавничого опрацювання і не оприлюднений.

Репозитарій / Сховища даних досліджень – електронні платформи, що накопичують, систематизують та зберігають дані досліджень та їхні метадані; забезпечують доступність, повторне використання та можливість цитування даних.

Службові дослідницькі дані — дослідницькі дані, отримані працівником у зв'язку з виконанням обов'язків за трудовим договором (контрактом) (виконанням службових обов'язків чи доручення роботодавця).

Службовий твір — твір у письмовій, електронній (цифровій) формі, створений працівником у зв'язку з виконанням обов'язків за трудовим договором (контрактом) (виконанням службових обов'язків чи дорученням роботодавця). До службових творів належать твори (рукописи наукових статей, монографій, тези виступів на конференціях та інших заходах; препринти; звіти Академії про виконання наукових досліджень, карти, плани, креслення, ескізи; комп'ютерні програми, бази даних, документи, де наведені дослідницькі дані (таблиці, графіки, протоколи, звіти тощо); складені твори (збірники, енциклопедії, словники, наукові періодичні видання тощо).

Службові обов'язки — зафіксовані в трудових договорах (контрактах), посадових інструкціях, нормативних актах функціональні обов'язки працівника, що передбачають виконання наукових, науково-технічних робіт, які можуть привести до створення наукового, науково-технічного результату, зокрема, об'єктів права інтелектуальної власності, дослідницьких даних, у тому числі обов'язки Академії, пошукової та договірної тематики відповідно до перспективних та щорічних планів наукових досліджень, робочих планів з виконання тем наукових досліджень Академії; обов'язки з упорядкування наукових статей та інших творів для номеру наукового журналу, іншого періодичного видання, збірника тощо.

Твір – результат інтелектуальної, аналітико-синтетичної чи евристичної діяльності окремої людини чи групи людей, поданий у формі, що дає змогу його поширення, отримання, зберігання, обробки, відтворення для використання різними засобами, методами, способами, технологіями.

Творець даних – фізична особа, яка отримала дані в результаті наукових досліджень.

Управління даними досліджень – набір інструментів, методів та архітектур для швидкого, безпечного та економічно ефективного збору, доступу, підтримки та підвищення цінності даних.

Цитування – використання у своєму творі або наборі даних досліджень фрагменти інших раніше опублікованих творів або наборів даних досліджень з обов'язковим посиланням (згадуванням) на його авторів або творців даних та джерело цитування

3 Мета та завдання відкритої науки

3.1 Метою впровадження відкритої науки в Академії є забезпечення реформування науково-дослідної та інноваційної діяльності, сприяння ефективному трансферу технологій, інтернаціоналізації дослідницької діяльності й інтеграції в Європейський дослідницький простір.

3.2 Для досягнення визначеної мети впровадження відкритої науки в ДДМА необхідне виконання наступних пріоритетних завдань:

- забезпечення відкритого доступу до результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічної інформації;
- забезпечення відкритого доступу до дослідницької інфраструктури;
- створення умов для проведення ефективної роботи з науково-технічною інформацією та об'єктами дослідницької інфраструктури, що наявні у відкритому доступі;
- прискорення передачі знань, сприяння швидшому переходу від наукових досліджень до інновацій;
- сприяння популяризації науки, поширення наукових знань та залучення громадян до участі в науково-дослідній та інноваційній діяльності;
- забезпечення удосконалення системи оцінювання якості наукової та науково-технічної діяльності;
- підвищення рівня поінформованості та формування компетентності з питань відкритої науки.

3.3 Наукові, науково-педагогічні працівники та здобувачі освіти ДДМА повинні керуватися в своїй академічній діяльності цінностями й принципами відкритої науки.

3.4. Основними цінностями відкритої науки є:

користь для суспільства – як глобальне суспільне благо, відкрита наука має належати й приносити користь усьому людству, наукові знання мають знаходитися у відкритому доступі, а наукові досягнення бути частиною суспільного надбання;

рівноправність і справедливість – відкрита наука повинна відігравати важливу роль у забезпеченні рівноправності науковців із розвинених країн і країн, що розвиваються, дозволяючи їм на справедливій і взаємовигідній основі спільно використовувати наукові ресурси й результати і забезпечувати рівний доступ до наукових знань як тих, хто їх створює, так і тих, хто ними користується незалежно від їх географічного місцезнаходження, національності, раси, віку, гендерної та етнічної належності або соціально-економічного стану;

якість і достовірність – відкрита наука повинна забезпечувати високу якість наукових досліджень шляхом об'єднання різноманітних джерел знань і надання вільного доступу до методів досліджень і наукових результатів з метою їх ретельного аналізу й перевірки;

різноманітність – відкрита наука повинна охоплювати різноманітні методи й процедури роботи, мови, результати й теми наукових досліджень, які відповідають потребам

і відображають епістемологічний плюралізм різних наукових спільнот, вчених, носіїв знань і соціальних суб'єктів із різних країн і регіонів;

інклюзивність – відкрита наука повинна конструктивно залучати до отримання нових знань всіх вчених, широку громадськість і носіїв знань, які не належать до інституціолізованого наукового співтовариства, включаючи представників корінних народів та інших місцевих громад.

3.5 Основними принципами відкритої науки є:

прозорість, контроль, критичний аналіз і доступність перевірки – забезпечення більшої відкритості на всіх етапах наукової діяльності впливає на збільшення впливу науки на суспільство, що сприяє підвищенню здатності суспільства в цілому вирішувати складні взаємопов'язані проблеми; вищий ступінь відкритості веде до підвищення прозорості та довіри до наукової інформації і зміцнює фундаментальні основи науки як окремої форми знань, що базуються на фактах і пройшли перевірку шляхом зіставлення з реальністю, логічного аналізу та експертного контролю;

рівні можливості та доступ – усі наукові, науково-педагогічні працівники, аспіранти й студенти та інші суб'єкти відкритої науки, незалежно від місця проживання, гендерної приналежності, сфери досліджень, форми фінансування, професійної кар'єри, статусу чи будь-яких інших підстав, можуть рівною мірою робити внесок у відкриту науку й користуватися її результатами;

повага, відповідальність і звітність – більша відкритість призводить до підвищення відповідальності всіх залучених до відкритої науки суб'єктів, при цьому звітність, інтелектуальна чесність та повага до етичних принципів становить основу ефективного управління у сфері відкритої науки;

співпраця, участь та інклюзивність – співпраця на всіх етапах науково-дослідної діяльності, поза географічними, мовними, віковими, гендерними, міждисциплінарними й ресурсними відмінностями, повинна стати нормою поряд із усебічною й ефективною участю представників громадськості й використанням неврахованих маргіналізованих знань для вирішення соціально значущих проблем;

гнучкість – унаслідок існуючого в світі різноманіття наукових систем, суб'єктів і ресурсів, а також з огляду на динамічний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій виключають можливість застосування універсальних підходів до інструментів та практик відкритої науки, що спонукає розробляти різні методи для впровадження відкритої науки, не відступаючи від вищезазначених основних цінностей і максимально враховуючи інші принципи відкритої науки; **стійкість** – максимальна ефективність й дієвість відкритої науки забезпечується стійкими методами роботи, послугами, інфраструктурою й моделями фінансування, що дозволяють забезпечити рівну участь науковців з установ і країн, що перебувають у менш сприятливому стані.

Об'єкти інфраструктури відкритої науки повинні працювати на некомерційній основі й гарантувати постійний і необмежений доступ до них для всіх охочих.

4 Доступ до наукових результатів

4.1 ДДМА сприяє забезпеченню вільного доступу до результатів наукових досліджень без будь-яких фінансових, юридичних і технічних перешкод у межах законодавства України та своїх повноважень.

4.2 ДДМА сприяє забезпеченню безперешкодного доступу до наукових результатів наукових та науково-педагогічних працівників, аспірантів та студентів в інституційному репозитарії ДДМА (DSpace.DDMA , <http://dspace.dgma.donetsk.ua>), який являє собою електронний архів, що накопичує, систематизує, зберігає та забезпечує довготривалий відкритий доступ до творів, відповідно до умов визначених видавничою політикою конкретного видання.

4.3 ДДМА рекомендує науковцям, науково-педагогічним працівникам, здобувачам освіти розміщувати в DSpace.DDMA наукові результати у формі творів, які рекомендовані до друку Вченою радою ДДМА; статті, монографії, підручники, методичні матеріали, тематичні збірки, матеріали конференцій, препринти); наукові публікації працівників Академії, здійснені в інших видавництвах, за умови відсутності заборони на їх розміщення в репозитарії з боку видавництва; автореферати дисертацій, що захищені працівниками Академії; інші матеріали наукового, освітнього або методичного призначення за бажанням їх автора.

4.4 Статті здобувачів освіти Академії можуть бути розміщені за наявності рекомендації наукового керівника, який реєструється в DSpace.DDMA і підтверджує свою рекомендацію, або бібліотекарем-депозитором за поданням наукового керівника.

4.5 Якщо наукові та науково-педагогічні працівники ДДМА співпрацюють із працівниками інших установ, то дія цього Положення поширюється на ту частину наукового результату, що отримана вченими Академії, якщо немає спеціальної угоди про інше.

4.6 До результатів наукових досліджень, які отримані в процесі виконання досліджень за договорами, застосовуються умови доступу, встановлені цими договорами.

5. Доступ до дослідницької інфраструктури

5.1 Дослідницькі дані ДДМА мають зберігатися в електронній формі.

5.2 Управління дослідницькими даними ДДМА здійснюється відповідно до принципів FAIR.

5.3 ДДМА рекомендує науковим, науково-педагогічним працівникам та здобувачам освіти складати на початковому етапі дослідження плани управління даними, які передбачають, як дані будуть оброблятися відповідно до принципів FAIR.

5.4 Доступ до дослідницьких даних надається через DSpace.DDMA для вільного використання, збереження й поширення за умови правильного цитування джерела та для підтвердження наукових результатів фундаментальних та прикладних досліджень, представлених у формі наукового звіту, наукової статті, наукової доповіді, монографічного дослідження тощо.

5.5 Обмеження доступу до дослідницьких даних ДДМА може бути встановлено для випадків, що визначені законодавством України та/або спеціальними угодами щодо поширення й використання цих даних.

5.6 Дослідницькі дані ДДМА додатково можуть також розміщуватися в інших репозитаріях, призначених для спільного архівування даних із різних інституцій.

5.7 ДДМА розвиває відповідну інфраструктуру для досягнення мети і виконання завдань, визначених цим Положенням.

5.8 До інфраструктури відкритої науки ДДМА належать:

– DSpace.DDMA (<http://dspace.dgma.donetsk.ua>) – для накопичення, систематизації та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської спільноти, надання відкритого доступу до них, поширення цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього товариства;

– видавнича платформа наукової періодики (<http://www.dgma.donetsk.ua/nauchno-tehnicheskije-sborniki.html>) – для функціонування журналів відкритого доступу, що надають вільний доступ до результатів наукових досліджень;

– інформаційна платформа Академії – для опублікування у відкритому доступі навчальних (<http://www.dgma.donetsk.ua/pidruchniki-i-navchalni-posibniki-ddma.html>) і наукових (<http://www.dgma.donetsk.ua/sborniki-konferentsiy.html>) видань.

5.9 Окремі елементи інфраструктури відкритої науки ДДМА впроваджуються й підтримуються як самою Академією, так і у співпраці з іншими організаціями.

5.10 Елементи цифрової інфраструктури відкритої науки мають базуватися, зокрема, й на програмному забезпеченні з відкритим кодом. Ці елементи можуть підтримуватися як з державного бюджету України, розпорядником якого є Академія, так і з джерел, що не заборонені законодавством України, включно зі спеціальними грантовими проектами для розвитку відкритої науки та виділенням цільового відсотка на розвиток інфраструктури відкритої науки від кожного профінансованого грантового проекту.

5.11 Навчальні й дидактичні матеріали, які працівники Академії створили для використання в освітньому процесі, повинні мати цифровий ідентифікатор об'єкта – DOI (Digital Object Identifier), бути загальнодоступними та поширюватися у відкритому доступі за відкритими ліцензіями Creative Commons (CC-BY або CC-BY-SA), якщо це не порушує чинне законодавство про інтелектуальну власність.

5.12 Необхідною умовою для навчальних ресурсів, які використовуються в освітньому процесі, є те, що вони створюються в межах робочого навантаження науково-педагогічного працівника Академії.

5.13 Якщо відкриті навчальні ресурси створені в співпраці з працівниками інших установ, в угоді про співпрацю має бути зазначено, які частини змісту (вправи, екзаменаційні питання, навчальні матеріали) можуть бути доступними відповідно до цього Положення.

6. Інтелектуальна власність та академічна доброчесність

6.1 Норми Положення застосовуються до наукових, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти Академії, які є авторами об'єктів права інтелектуальної власності.

6.2 Приймаючи рішення про розповсюдження наукових результатів за принципами відкритої науки, автори об'єктів права інтелектуальної власності зобов'язані пересвідчитись, що дослідження не має конфіденційного характеру або не виконувалось на договірних умовах, які унеможливають відкритий доступ.

6.3 Розміщення у відкритому доступі наукових результатів, які включають об'єкти права інтелектуальної власності, що належать іншим особам, можливе за умови оформлення договору власників прав на таке використання у встановленому чинним законодавством порядку.

6.4 Наукові, науково-педагогічні працівники та здобувачі освіти Академії перед розміщенням наукових результатів за принципами відкритої науки повинні пересвідчитись, що вони не містять інформації, яку необхідно охороняти об'єктами промислової власності, зокрема винаходами, корисними моделями, промисловими зразками тощо. Вільний доступ до наукових результатів, академічних текстів, що містять інформацію, яка потребує охорони прав інтелектуальної власності, відтермінується на термін набуття автором прав на об'єкти інтелектуальної власності.

6.5 Академія рекомендує дослідникам зберігати права інтелектуальної власності й авторські права на наукові результати, які можуть бути відчужені, при укладанні видавничих договорів і ліцензій на їх використання та передавати видавцям лише ті права, які необхідні для публікації.

6.6 Відділ з питань інтелектуальної власності науково-дослідного сектору Академії зобов'язується надавати допомогу дослідникам щодо питань ліцензування, набуття прав інтелектуальної власності на наукові результати, оцінювання ризиків можливостей передчасного відкриття інформації.

6.7 Академія зобов'язує всіх учасників освітньої та науково-дослідної, інноваційної діяльності дотримуватися принципу академічної доброчесності у відповідності до Стандарту академічної доброчесності ДДМА.

6.8 Наукові, науково-педагогічні працівники та здобувачі освіти Академії зобов'язані дотримуватися загально визнаних норм етики, моралі, поважати гідність осіб, які працюють та навчаються в Академії, підтримувати систему демократичних відносин між представниками академічної спільноти, сприяти підвищенню морально-психологічного клімату в колективі, спрямовувати свої дії на зміцнення авторитету ДДМА.

6.9 За порушення правил академічної доброчесності до науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти застосовуються заходи юридичної відповідальності відповідно до вимог законодавства України.

7. Популяризація науки та формування компетентності з відкритої науки

7.1 Для досягнення мети і виконання поставлених завдань, визначених цим Положенням, необхідно підвищувати рівень обізнаності й формувати компетентності з відкритої науки в наукових, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти Академії, а також у громадян, які залучатимуться до участі в науково-дослідній та інноваційній діяльності.

7.2 Робота з підвищення рівня обізнаності й формування компетентності з відкритої науки може здійснюватися за такими напрямками:

- проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень з питань відкритої науки;
- включення тем із відкритої науки в освітні компоненти;
- підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних працівників;
- наукові заходи (надання рекомендацій, консультацій, проведення семінарів, круглих столів, тренінгів, вебінарів тощо);
- спеціальні акції й кампанії з популяризації науки (воркшопи, виставки, флешмоби, відеоролики, квести).

8. Впровадження принципів відкритої науки в освітній діяльності Академії

8.1 Відповідальним за впровадження принципів відкритої науки в освітній діяльності Академії є перший проректор та підпорядковані йому підрозділи.

8.2 Академія цілеспрямовано забезпечує доступність навчання всім учасникам освітнього процесу, зокрема й для незахищених груп населення та осіб з особливими освітніми потребами.

8.3 Для забезпечення якісного навчання Академія забезпечує здобувачам вищої освіти відкритий доступ до всіх власних освітніх ресурсів та навчально-методичних матеріалів, які видаються в Академії.

8.4 Оприлюднення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти у відкритому доступі є обов'язковим. Виключенням є роботи, що мають інформацію з обмеженим доступом, оприлюднення таких робіт у відкритому доступі здійснюється відповідно до чинного законодавства.

8.5 З метою накопичення, систематизації, зберігання та довготривалого відкритого доступу до електронних версій навчально-методичних матеріалів, наукових творів, кваліфікаційних робіт тощо в Академії організовано та здійснюється підтримка репозитрію ДДМА.

9. Впровадження принципів відкритої науки в науковій діяльності Академії

9.1 Відповідальним за впровадження принципів відкритої науки в науковій діяльності Академії є проректор з наукової роботи, управління розвитком та міжнародних зв'язків та підпорядковані йому підрозділи.

9.2 Академія сприяє проведенню наукових досліджень через надання відкритого доступу до власної дослідницької інфраструктури вітчизняним та іноземним вченим.

9.3 Оприлюднення у відкритому доступі звітів за результатами виконання науково-дослідних робіт (науково-технічних розробок) та грантів, що фінансуються державою (далі – НДР), а також дисертаційних робіт є обов’язковим. Виключенням є роботи, що мають інформацію з обмеженим доступом, оприлюднення таких робіт у відкритому доступі здійснюється відповідно до чинного законодавства.

9.4 Робота з даними та матеріалами досліджень:

9.4.1 Академія прагне в своїй діяльності дотримуватися FAIR принципів до даних досліджень НДР.

9.4.2 Усі особи, задіяні у НДР, несуть відповідальність за точність даних досліджень, які вони отримали, зібрали, розробили або впровадили.

9.4.3 Перед початком виконання НДР, керівником проєкту, а також вченими, які залучені до виконання НДР, розробляється план управління даними.

9.4.4 Усі учасники наукової співпраці мають бути заздалегідь поінформовані про всі дозволені та заборонені форми поширення спільних даних досліджень та їхніх наукових результатів.

9.4.5 Дані досліджень мають бути оприлюднені таким чином, щоб їх можна було використовувати настільки широко, наскільки це можливо, як спеціалістами у тих самих або пов’язаних галузях знань, так і інформаційно-пошуковими або аналітичними системами.

9.4.6 З метою забезпечення відтворюваності, надійності та точності даних досліджень, усі матеріали мають бути:

- від початку проєкту належним чином задокументовані відповідно до загальних стандартів документування даних або специфікацій організацій, що фінансують дослідження;

- доступні в репозитарії даних за умовами CC BY, якщо це не суперечить конфіденційності, захисту персональних даних, інтелектуальної власності тощо;

- у разі, якщо доступ до даних досліджень обмежено, в репозитарії даних мають бути доступні їх метадані з детальним описом умов доступу до даних досліджень.

- забезпечене їх належне зберігання протягом певного періоду часу (рекомендовано 10 років), якщо вони не можуть бути поширені у відкритий доступ.

9.5 Публікація наукових результатів.

9.5.1 Вченим Академії рекомендовано оприлюднювати результати НДР відповідно до принципів відкритого доступу, наскільки це можливо.

9.5.2 Оприлюднені наукові результати мають містити інформацію про джерело фінансування дослідження та будь-який конфлікт інтересів.

9.5.3 Доцільно оприлюднювати результати досліджень невдалих експериментів та проєктів, за умови, якщо це має науковий інтерес або запобігає марній витраті ресурсів через повторні дослідження.

9.5.4 Наукові публікації вчених Академії повинні містити в собі інформацію про внесок кожного автора у дослідження відповідно до таксономії ролей учасників досліджень «CRediT» (<https://credit.niso.org/>).

9.5.5 Усі наукові публікації вчених Академії мають містити заяву (інформацію) про доступність даних досліджень.

9.6 Усі наукові видання Академії підтримують політику відкритого доступу і видаються з використанням умов СС ВУ.

9.7 Академія, у разі потреби, забезпечує набуття прав інтелектуальної власності на наукові результати та їх ліцензування. Вільний доступ до наукових результатів, які потребують охорону прав інтелектуальної власності, здійснюється після отримання охоронних документів.

10 Реалізація принципів відкритої науки в Академії передбачає:

- розробку нормативної бази щодо створення сприятливих умов для впровадження принципів відкритої науки в Академії;
- наявність відповідної інфраструктури, яка включає:
 - репозитарій академічних текстів і даних досліджень;
 - системи збору та аналізу метаданих наукових результатів («Scientific Results Management System» (SRMS));
 - хмарне сховище довгострокового зберігання наукових даних;
 - доступ до дослідницької інфраструктури;
 - використання платформи Open Journal Systems науковими журналами Академії;
 - популяризацію принципів відкритої науки серед учасників освітньо-наукового процесу;
- підвищення кваліфікації та підтримку дослідників (навчання/тренінги/консультування) з питань відкритих практик в освітньо-науковій діяльності;
- розробку та впровадження механізмів оцінювання ефективності освітньо-наукової діяльності структурних підрозділів в умовах впровадження принципів відкритої науки в Академії.

11 Відкрита наука в оцінюванні наукових і науково-педагогічних здобутків

11.1 Показники у впровадженні практик відкритої науки враховуються при укладанні контрактів та перебуванні на посаді.

11.2 При оцінюванні наукових здобутків Академії, структурних підрозділів та окремих працівників Академії враховуються лише ті наукові результати, що представлені в інфраструктурі відкритої науки Академії, відповідно до вимог, зазначених вище.

12 Прикінцеві положення

12.1 Це Положення набирає чинності з моменту затвердження Вченою радою Академії та введення в дію наказом ректора.

12.2 Відносини, що не врегульовані у цьому Положенні регулюються законодавством України.

12.3 Зміни до цього Положення вносяться рішенням Вченої ради Академії.